

Кафедра оперно-симфонічного диригування

Фах (підготовка магістерської виконавської програми)

Освітній ступінь

магістр

Курс	1-2
Семестр	1,2,3

Спеціальність

В5 «Музичне мистецтво»

Освітньо-професійна програма

«Музичне мистецтво»
Оперно-симфонічне
диригування

ECTS	11
Загальний обсяг годин	330
Індивідуальні заняття	96
Самостійна робота	234

Статус

обов'язкова

Форма контролю

екзамен/
атестаційний іспит

Інформація про викладачів

ППП	Здоренко Віктор Михайлович , професор, завідувач кафедри оперно-симфонічного диригування Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського, народний артист України Османов Ділявер Мідатович , в.о професора кафедри оперно-симфонічного диригування Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського, заслужений діяч мистецтв України.
Профіль викладача	orcid: 0000-0001-7883-3828
e-mail	DilyaverOsman@gmail.com

Анотація навчальної дисципліни

Мета курсу: формування в особі майбутнього диригента всебічно розвинутого професіонала, керівника і вихователя оркестрового колективу; розвинути слухові навички, необхідні для роботи з симфонічним та оперним колективом; виховати висококваліфікованого диригента, здатного ефективно вирішувати питання становлення, розвитку і творчої діяльності колективу та різноманітних ансамблів; виховати смак до кращих зразків симфонічної творчості різних стилів, жанрів, епох; виховати майбутнього диригента всебічно розвинутого професіонала, керівника і вихователя оркестрового колективу, а також музиканта, який прагне плідно розвивати оркестрове виконання.

Завдання курсу:

- опанувати методику роботи над симфонічними творами;
 - опрацювання мануальної техніки та удосконалення мистецтва диригування;
 - удосконалення методики репетиційної роботи та важелів впливу на виконавський колектив;
 - вивчення та засвоєння оперно-симфонічного репертуару.
- У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

знати:

- специфіку професійної діяльності диригента, його функціональні обов'язки ізавдання;
- основоположні засади диригентської майстерності, елементи внутрішньої і зовнішньої техніки;
- методологію роботи диригента під час роботи з партитурою;
- засоби і прийоми сценічної взаємодії з артистами оркестру в контексті розкриття драматургії твору;

вміти:

- використовувати широке знання репертуару, необхідного професійному оперно-симфонічному диригенту в його різноманітній суспільно-музичній діяльності;
- розуміти стилістику та застосування цих знань у виконавсько-педагогічній діяльності;
- враховувати специфіку колективу театру (оркестру) в контексті своєї професійної діяльності;
- проводити аналіз запропонованого музичного тексту (партитури);
- застосовувати елементи внутрішньої і зовнішньої техніки диригента, весь комплекс виразних засобів для створення художнього образу та драматургії;
- органічно взаємодіяти з артистами колективу для розкриття драматургії твору.

Програмні компетентності

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 2. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 3. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК 4. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 5. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях

ЗК 6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК 7. Здатність до міжособистісної взаємодії

ЗК 8. Здатність працювати в міжнародному контексті.

ЗК 9. Здатність працювати автономно.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності спеціальності (СК):

СК 1. Здатність створювати, реалізовувати і висловлювати свої власні художні концепції.

СК 2. Усвідомлення процесів розвитку музичного мистецтва в історичному контексті у поєднанні з естетичними ідеями конкретного історичного періоду.

СК 3. Здатність розробляти і реалізовувати творчі проекти по створенню / інтерпретації / аранжуванню та перекладу музики.

СК 4. Здатність інтерпретувати художні образи у виконавській / композиторській / педагогічній діяльності.

СК 5. Здатність збирати та аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її для теоретичної, виконавської, педагогічної інтерпретації.

СК 6. Здатність викладати спеціальні дисципліни в закладах освіти з урахуванням цілей навчання, вікових та індивідуальних особливостей здобувачів освіти.

СК 7. Здатність аналізувати виконання музичних творів або оперних спектаклів, здійснювати порівняльний аналіз різних виконавських інтерпретацій, у тому числі з використанням можливостей радіо, телебачення, Інтернету.

СК 8. Здатність взаємодіяти з аудиторією для донесення музичного/навчального матеріалу, вільно і впевнено репрезентувати свої ідеї (художню інтерпретацію) під час публічного виступу.

Програмні результати навчання

ПРН 1. Володіти професійними навичками виконавської, творчої та педагогічної діяльності

ПРН 2. Володіти навичками ансамблевого музикування в групах різних складів у концертно-виконавському та репетиційному процесах.

ПРН 3. Визначати стильові і жанрові ознаки музичного твору та самостійно знаходити переконливі шляхи втілення музичного образу у виконавстві.

ПРН 4. Професійно здійснювати аналіз музично-естетичних стилів та напрямків.

ПРН 5. Вибудовувати концепцію та драматургію музичного твору у виконавській діяльності, створювати його індивідуальну художню інтерпретацію.

ПРН 6. Володіти музично-аналітичними навичками жанрово-стильової та образно-емоційної атрибуції музичного твору при створенні виконавських та педагогічних інтерпретацій.

ПРН 7 Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.

ПРН 8. Здійснювати викладання гри на інструменті / вокалу /диригування / теорії, історії музики / композиції з урахуванням потреб здобувача освіти, цілей навчання, вікових та індивідуальних особливостей здобувача

ПРН 9. Здійснювати ефективне управління мистецькими проектами, зокрема, їх планування та ресурсне забезпечення.

ПРН 10. Приймати ефективні рішення в галузі культури і мистецтва, аналізувати альтернативи та оцінювати ризики.

Перелік тем

Тема № 1. Диригування симфонічним оркестром: сутність, функції, завдання

Тема № 2. Етапи роботи над партитурою

Тема № 3. Засоби управління, регулювання та здійснення самоконтролю як основоположних методів виконавської діяльності оперно-симфонічного диригента

Тема № 4. Методи роботи студента у класі та оркестрі

Тема № 5. Основи практичної роботи студента з оркестром

Тема № 6. Роль і значення репертуару та стилістичних особливостей творів у формуванні якості диригента

Тема № 7. Стилiстичнi особливостi в диригуваннi музичних творiв композиторiв рiзних епох та жанрiв

Тема № 8. Вдосконалення мануальної техніки – специфіка епохи

Тема № 9. Методи роботи над репертуаром в класі та з оркестром

Тема № 10. Основи практичної роботи студента з оркестром на прикладі музичних творів композиторів різних епох

Тема № 11. Формування практичних навичок в оволодінні технікою диригування акомпанементу

Тема №12 Особливості та формування практичних навичок в оволодінні технікою диригування солістами вокалістами та хором

Тема № 13. Підсумковий аналіз проведеної роботи з урахуванням поточних зауважень та корекцій викладача

Форми та технології навчання

У процесі формування оперно-симфонічного диригента передбачаються наступні форми роботи:

- диригування симфонічним оркестром в порядку роботи репетиції і в концертному плані (академічні концерти, заліки);
- диригування в оперній студії (на сценічних репетиціях під фортепіано, на оперних репетиціях з оркестром, хором і солістами і диригування виставою);
- вивчення досвіду репетиційної та концертно-виконавської роботи шляхом відвідування репетицій і концертів, оперних та балетних вистав навчального оркестру, оркестрів філармонії і оперного театру.

В процесі роботи з оркестром студент формує навички диригування, розвиває в ньому усвідомлене відношення до виконання музичного твору, учить аналізувати і виконавські осмислювати партитуру, знайомить з широким колом музичної літератури. Тут студент навчається демонструвати результати своєї самостійної роботи і одержує вказівки, що дають йому напрям для подальшого розвитку всебічних виконавських якостей. Заняття повинні бути побудовані так, щоб направляти самостійну роботу студента, підказувати йому методи найефективнішого розвитку необхідних диригентських здібностей і якостей – всього того, що робить диригентську техніку активним засобом спілкування і впливу на виконавців.

Репетиційна робота покликана підготувати молодого диригента до його подальшої практики диригування в симфонічному оркестрі і в оперному театрі, удосконалювати його виконавську майстерність.

Навчальні ресурси

Нотний матеріал відповідного симфонічного та оперного репертуару, музикознавча методична література за фахом представлені у вільному доступі в бібліотеці та читальній залі Академії. Інструментарій у репетиційних приміщеннях, навчальних аудиторіях, концертних залах Академії надається для проведення занять, репетицій та концертних виступів відповідно до розкладу.

Методи контролю

Поточний контроль:

- вербальний: співбесіда, експрес-опитування;
- аналітичний: аналіз самопідготовки студента;
- практичний: виконання вправ, практичний показ;

Підсумковий контроль:

- вербальний: колоквіум;
- практичний: диригування твором, або частин з твору.

Наприкінці кожного семестру студенти проходять підсумкову атестацію у вигляді іспиту, сутність яких полягає у перевірці набутих знань і сформованих навичок в опануванні майстерності диригента. Підсумковий контроль складається з двох частин: практичної – диригування виконавської програми (або уривків з програми) та теоретичної – колоквіуму.

Система оцінювання

№ з/п	Контрольний захід оцінювання	Всього %
1.	Академічний концерт	40
2.	Відвідування занять	10
4.	Іспит, Атестаційний іспит	50
	Всього	100

Критерії оцінювання знань студентів

90–100–А– відмінно	вичерпна і розгорнута відповідь на питання колоквіуму з аналізом сучасних літературних джерел, посиланням на інноваційні технології, досвід провідних вітчизняних і зарубіжних митців. Демонстрація високого рівня виконання практичних завдань, особистий творчий внесок у створення художнього образу та драматургії музичного твору.
82–89–В– добре	грунтовна відповідь на питання колоквіуму з аналізом літературних джерел, творчого доробку провідних митців. Демонстрація якісного рівня виконання практичних завдань, навичок створення художнього образу та драматургії музичного твору.
74–81–С– добре	повна відповідь на питання колоквіуму з посиланням на літературні джерела, творчий доробок провідних митців. Демонстрація достатнього рівня виконання практичних завдань, навичок створення художнього образу та драматургії музичного твору.
64–73–D– задовільно	відповідь на питання колоквіуму в необхідному обсязі без посилань на літературні джерела, творчий доробок митців, окремі неточності, їх виправлення за допомогою викладача. Демонстрація посереднього рівня виконання практичних завдань, навичок створення художнього образу та драматургії музичного твору.
60–63–Е– задовільно	відповідь на питання колоквіуму в мінімально допустимому обсязі, значні неточності, їх виправлення за допомогою викладача. Демонстрація посереднього рівня виконання практичних завдань, граничних навичок створення художнього образу та драматургії музичного твору.
35–59–FX– незадовільно	відповідь на питання колоквіуму в недостатньому обсязі, грубі помилки, неспроможність їх виправлення за допомогою викладача. Демонстрація низького рівня виконання практичних завдань, недостатня сформованість навичок створення художнього образу та драматургії музичного твору.
1–34–F– незадовільно	відповідь на питання колоквіуму на рівні елементарного розпізнання, неможливість відтворення навчального матеріалу на репродуктивному рівні. Неспроможність виконання практичних завдань, відсутність навичок створення художнього образу та драматургії музичного твору.

Інклюзивне навчання

Жоден студент не має відчувати себе іншим та виключеним з освітніх, культурних і соціальних процесів – це головне завдання інклюзії.

Поза аудиторні заняття

Передбачається у межах вивчення навчальної дисципліни участь студентів у міжнародних та вітчизняних виконавських конкурсах, творчих заходах, концертах класу тощо.

Рекомендована література

1. Венедиктов Л.М. Академік оперного мистецтва (Про діяльність В.С.Тольби) // Виконавські школи вищих навчальних закладів України:36. Ст.. – К.: Київська держ. консерваторія імені П.І.Чайковського, 1990
2. Вірановський Г. Музично-теоретичні системи. –К.: Музична Україна, 1978
3. Володимир Рожок – «Степан Турчак», Либідь, 2013р.
4. Грінченко О. Історія української музики – К., 1922.
5. Гулеско І.І. «Реквієм» Моцарта (До проблеми відродження старовинних жанрів): Навчальний посібник. –Харків, 1998
6. диригентської майстерності”. – К.: Музична Україна, 1980.
7. Завадинський Д. Вибір тактових схем // Питання диригентської майстерності. – К.: Музична Україна,1980
8. Іконник В.М. “Культура інтонації”. К.: Рукопис, 1969.
9. Історія української музики: в 6 т. – К. : Наукова думка, 1989 –т. 1-2; 1990 –т.3; 1992 –т.4
10. Історія української музики: У 4 т. – К., 1989, 1990, 1992.
11. Канерштейн М. Про методику навчання диригентів // Питання диригентської майстерності. – К.: Музична Україна, 1980
12. Колеса М. Навчання студента-диригента в класі по спеціальності //Українська музика. – К.: Музична Україна, 1972
13. Колеса М. Основи техніки диригування. –К.: Держвид., 1960
14. Кофман Р. Виховання диригента: Психологічні особливості. – К.: Музична Україна, 1986.
15. Москаленко В. До визначення поняття «Музичне мислення» // Українське музикознавство. – Вип.. 28. – К.: НМАУ, 1998
16. Рожок В. Стефан Турчак (до проблеми творчого методу диригента) // Наук.вісник НМАУ імені П.І.Чайковського. Музичне виконавство. – Вип.. 2. – К., 1999
17. Тольба В.С. – “Проблеми виконавства, Питання диригентської майстерності”. К.: Музична Україна, 1980.
18. Charles Munch – “I Am A Conductor” , Oxford University Press (January 1, 1955).
19. Richard Osborne – “Herbert Von Karajan: A life in Music”, Northeastern University Press; 1st Edition (March 30, 2000).
20. Daniel Barenboim – “A life in Music”, Arcade; 1st edition (August 1, 2013).
21. Leonard Bernstein – “The Joy of Music”, Amadeus; Illustrated edition (December 1, 2004).
22. Ernest Ansermet – “Les fondements de la musique dans la conscience humaine et autres ecrits”, French edition, Mass Market Paperback, November 20, 1989.
23. Harvey Sachs – “Toscanini Musician of conscience”, Liveright; 1st Edition (June 27, 2017).
24. Felix Weingartner – “On the Performance of Beethoven’s Symphonies and Other Essays”, Dover Publications; Reprint edition (October 26, 2004).
25. Hector Berlioz – “Les soirées de l’orchestre”, Kindle Edition (French Edition), March 30, 2011.